

Trogareds
kapsell

SÖDRA VINGS PASTORAT

Södra Vings pastorat omfattar Södra Vings församling, med Södra Vings, Härna, Fänneslunda-Grovare och Varnums kyrkor samt Trogareds Kapell, och Hällstads församling, med Hällstads, Murums, Möne och Kärråkra kyrkor. I Södra Vings pastorat har det firats gudstjänst allt sedan 1100- talet och fortfarande, i allra högsta grad, hålls här gudstjänster, mässor, dop, konfirmationer, bröllop och begravningar. Här bedrivs körverksamhet, barngrupper med mera. Vid intresse anordnas även visningar i de olika kyrkorna och för den som önskar läsa mer om de olika kyrkorna i pastoratet erbjuder riksantikvarieämbetets bebyggelseregister många och detaljerade fakta om kyrkorna.

Har ni några funderingar eller frågor- kontakta gärna oss direkt på pastorsexpeditionen, via telefon eller över mail, så hjälper vi er direkt, eventuellt kopplar vi er vidare till kyrkoherde, komminister, barnledare, kyrkomusiker eller kyrkovaktmästare, beroende på ärendets typ.

Vänligen/ *Södra Vings Pastorat*

Besöksadress: Boråsvägen 5, 523 74 Hökerum

Telefon: Pastorsexpeditionen: 0321-510 82

Mail: sodraiving.pastorat@svenskakyrkan.se

Hemsida: www.svenskakyrkan.se/sodraiving

Trogareds Kapell

I gränstrakterna mellan Ulricehamn och Borås kommun, med utsikt över sjön Tolken, ligger Trogareds kapell. Detta gudshus kom, som så många andra kapell, till under 1900- talets början. Kapellföreningar bildades i bruksorter där det var långt till moderkyrkan, och så skedde även i Trogared. Komminister i församlingen, Adolf Kloo, var en av de främsta förespråkarna och drivande krafterna i arbetet. Gustav Landrén, ägare till Trogareds gård, donerade en tomt för ändamålet och med frivilligas bidrag och arbete stod kapellet klart år 1918 och 1921 invigde biskop Hjalmar Danell kapellet. Totalt sjutton hemman ställde sig bakom bygget och bildade stiftelsen som skötte kapellet. Intaka-Trogareds kyrkliga syförening lämnade också de betydande bidrag till kapellet.

Med i blickfånget från kapellets position är Trogareds ek som lär härstamma från senmedeltiden och numera är naturminnesskyddad enligt lag, vilket en liten bricka i stammen även redogör för. Arkitekter och byggmästare för kapellet var bröderna Albin och Carl W Gustavsson ifrån Sandhult, Borås. De hade sedan 1912 uppfört åtminstone åtta kyrkobyggnader, bland annat närbelägna Målsryds kyrka, och hade därmed minst sagt vanan inne. Sandhult var en bygd känd för sina duktiga kyrkbyggare. Första gudstjänsten i Trogareds kapell hölls 31 augusti 1919 och kapellet är idag ett populärt ställe för bröllop och dop vilket är glädjande.

Nekad gåva

17 juni 1919 erbjöds Trogareds kapell som gåva till Södra Vings pastorat av kapellföreningen. Södra Vings pastorat nekade dock till erbjudandet med förklaringen att pastoratet helt enkelt inte hade råd att underhålla ytterligare en kyrka med predikokrafter och övrig skötsel.

Händelsen väckte stor uppmärksamhet och blev omskriven i bland annat Stockholmstidningen och Aftonbladet. Föreningen fick kapellet och verksamheten där istället underställd svenska kyrkans diakonistyrkelse 20 maj 1920. Efter offentlig invigning i augusti samma år skulle var fjärde predikodags gudstjänst hållas i kapellet istället för i Södra Vings, Fänneslunda-Grovares eller Härna kyrka. Samma vår skänktes dopskålen till kyrkan av det första par som döpte sitt barn i församlingen. Genom kyrkofullmäktiges beslut 1970 övertog Södra Vings församling ansvaret för kapellet, varvid styrelsen som dittills vart ansvariga, kunde upplösas.

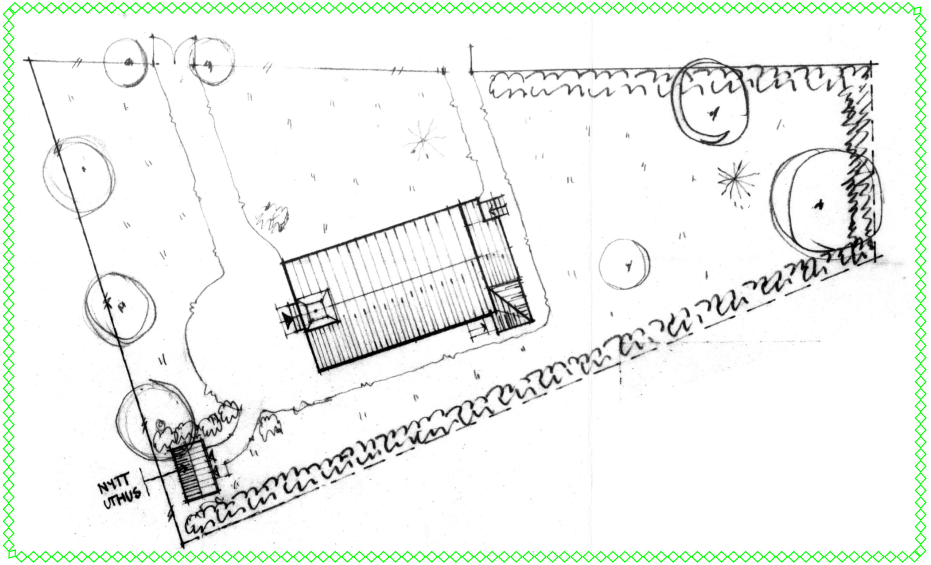
Komminister Adolf Kloo förespråkade uppförandet av Trogareds kapell

Färgade glasrutor skänker salen sitt speciella sken

Äldre fotografi på kapellet. Här är fasaden putsad

Planritning Trogareds kapell

Kyrktorn

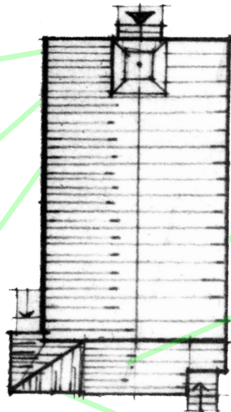
Kyrktornet pekar upp mot himmelriket och påminner om kyrkans existens. Förr, i Sverige liksom i många andra länder, ansågs det fel och förmåtet att uppföra byggnader högre än kyrktornet

Kyrkklocka

Klockor kom inte att användas inom kristendomen förrän omkring år 535 i Italien. Kyrkklockan används för att sammankalla till mässa

Vapenhus

Kyrkans förrum. Vanligtvis i kyrkans västparti. Myten gör gällande att männen skulle lämna sina vapen här innan de steg in i kyrkan för mässan

Långhus

"Församlingens rum" ofta med bänkrader längs med båda långsidorna. Förr i tiden fanns det en viss ordning för vart byborna skulle sitta

Kor

Den del där altaret är. Namnet kommer ifrån att kören normalt hade sin plats där

Sakristia

Utrymme för prästens omklädning samt för förvaring av skrudar och kärl, oftast i anslutning till altare och predikstol

Exteriör

Trogareds nyromantiska kapell står naturskönt och som sagt sjönära. Ett vitt staket går runt tomten som liknar en villaträdgård mer än en kyrkogård då den inte håller med några gravar. Nyponbuskar växer längsmed ena långsidan av tomten och ett litet uthus står på kyrkotomten som enda andra byggnad i det sydvästra hörnet. Om sommaren är gräsmattan beströdd av vitrosa tusenskönor.

Ovanför entrén på västgaveln står 1918 markerat, för det år kapellet stod klart. 1986 gavs klartecken för en omfattande renovering av kapellet och 1987 påbörjades arbetet med att ge kapellet en ny fasadbeklädnad. Den putsade fasaden ersattes nu av lockpanel, vilken präglar dagens utseende i hög grad. Nya fönster tillkom också vid den här tiden i samband med att fasaden byttes, dock med brasklappen att de äldre fönstren skulle sparas. Längsidorna på kapellet har tre stycken "knutlådor" vardera som ska ge byggnaden ett timrat utseende. Tomttaket har spåntäckning och tornet pryds av ett liksidigt kors på kula.

Trogareds ek har stått på sin plats sedan senmedeltiden

Nyponrosor i full blom

Utsikten från kapellet

VISSTE DU:

Härad, socken, län och fögderier är alla termer för ett avgränsat geografiskt område med rättigheter och skyldigheter. Nuförtiden talar vi mest i termer av kommuner, men om historien upprepar sig, vilket den i de flesta fall gör, så kommer vi i framtiden stycka upp våra marker och ansvarsområden på andra sätt och i andra termer, men behovet av att stycka upp kvarstår.

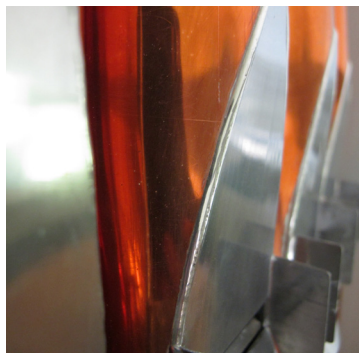
Interiör

Trogareds kyrkorum hade från början en neutral träinteriör men präglas numer av ljusa, lindbloms- och mintgröna nyanser. Färger som krockar en aning med dess i övrigt nyromantiska utförande med höga takfall, flera byggnadskroppar, spröjsade fönster och öppna takstol, men som å andra sidan ger kyrkorummet ett modernare uttryck samt en känsla av rymd. Predikstolen nås sinnrikt via en dörr från sakristian. Vid renoveringen vintern 1947-48 fick kapellet elvärme istället för kaminer, två ljuskronor samt en altartavla med en golgatascen signerad konstnären Erik Abrahamsson. Tre fönster fanns förr i koret men dessa sattes igen när den nya triptyken till altartavla skulle föräras mittplatsen i koret. Arkitekt för renoveringen på slutet av 40- talet hette Axel Forssén.

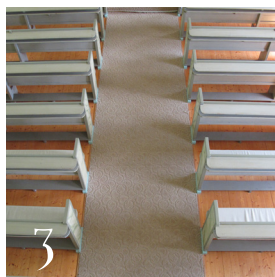

Orgeln vars fasad formar ett "W" har kopparpipor i skarp orange ton i de yttre fälten och pipor i tennlegering i mitten. Starup & Sön Orgelbyggare i Köpenhamn står bakom den och den monterades in av kantor Lars-Eric Bernvill och invigdes 17/10 1999. Heltäckningsmattan som går i gröna toner i entrén och i beige för mittgången i långhuset skapar ett dämpat ljudrum, inte fullt så skrämmande och ekande stort som det de större och äldre salkyrkorna ibland ger upphov till.

Detaljer & kuriosita

Kyrkobyggnader är i sig märkliga, i såväl användningsområde som utformning, och inte sällan har de flera hundra års historia på nacken. Många är de generationer och släkter som passerat och fortfarande passerar kyrkans verksamheter i flera av livets viktigaste skeden; dop, konfirmationer, bröllop och begravningar. Traditionen är att kyrkan skall prydas med det vackraste vackra, här följer några av detaljerna i Trogareds kapell.

- 1.) Trogareds ek, skyddad enligt lag
- 2.) Heltäckningsmattor präglar kyrkans ljudrum, mönstrad grön och murrigt beige
- 3.) Bänkradernas golv är bart
- 4.) Via sakristian går trappan till predikstolen
- 5.) Vackra dörrhandtag pryder dörrarna som leder till kyrkorummet

- 6.) Litet skrin för kollekt
- 7.) Erik hette pojken som var först ut att döpas i Trogareds kapell. Hans föräldrar donerade dopskålen
- 8.) Ljus i koret lyser upp altartavlan
- 9.) I sakristian

Lägg märke till båtarna på vattnet samt fiskare och skyttar vid strandkanten. Dahlbergh förskönade gärna sanningen en aning

Slottet vid Tolken

Tolken kunde för ett par hundra år sedan stoltsera med Sundholmens slott, illustrerad här ovan i "Suecia antiqua et hodierna", latin för "Det forna och nutida Sverige" vilket var ett topografiskt planschverk med koppargravyrer över stormakt-tidens Sverige. Detta praktverk utarbetades främst av arkitekten och ämbetsmannen Erik Dahlbergh, vilken finns porträtterad här nedan. Arbetet beko-stades av staten.

Tolkens slott Sundholmens äldsta delar härrör från medeltiden och kan möjligtvis först ha tjänat som kloster. Under 1400-talet hade ätten Snakenborg slottet i sin ägo och under 1500-talet tillhörde det Per Brahe d.ä. Under Karl XI:s reduktion drogs slot-tet åter in till kronan och förföll därefter sorgligt nog och brann slutligen 1706 för att aldrig återbyggas. I nuläget finns bara slottsruinen kvar; upprustad i början av 1990-talet och, för den med lite fantasi och båt, fortfarande ett trevligt utflyktsmål. Illustrationerna i Dahlberghs verk, likt den här ovan över Tolkens pärla, var ofta förskönande. Dahlbergh tog inte sällan med planerade ändringar av byggnad-erna som sedan visade sig inte bli av. Dessutom drogs det vilt i skalan på omkringliggande hus för att öka på illusionen om fokusobjektets storhet. Erik Dahlbergh påbörjade sitt arbete 1660 och reste runt i Sverige för att teckna av städer och viktiga byggnader.

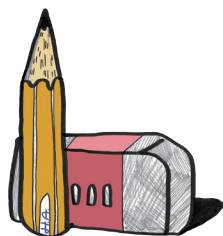
De bästa gravörerna från Frankrike och Holland ledde han personligen i arbetet med att ta fram gravyrerna. Kriget med Danmark orsakade ett tioårigt uppehåll och livsverket var sorgligt nog inte utgivet vid Erik Dahlberghs död 1703. 1716 beslutade man att låta ge ut det som fanns färdigtryckt – 353 planscher tryckta av de då 416 färdiggraverade plåtarna. Dessa var från början inte avsedda för försäljning utav att utdelas som artighetsbevis till främmande makter; deras sändebud, lärda och andra. På senare år såldes de naturligtvis och 1856 kom första nytgåvan, senaste tryck skedde 1985 och illustrationerna utgör ett spän-nande och otroligt dekorativt tidsdokument.

Erik Dahlbergh

Denna man fann Tolkens slott lämpligt att ta med i sitt planschverk

Södra Vings pastorat omfattar Södra Vings församling med Södra Vings, Härna, Fänneslunda-Grovaré och Varnums kyrkor samt Trogareds kapell och Hällstads församling med Hällstads, Murums, Möne och Kärråkra kyrkor. I Södra Vings pastorat har det firats gudstjänst allt sedan 1100-talet och varje enskild kyrka har sin historia och själ. I detta häfte ges en introduktion till Trogareds kapell.

Form och innehåll:
Hanna Andersson